

Η διδακτική μέθοδος project στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Καλδή Σταυρούλα

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής
Εκπαίδευσης

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Οκτώβριος 2014

A. Εννοιολογική οριοθέτηση της διδακτικής μεθόδου project (σχεδίων εργασίας)

Θεωρητικές βάσεις

- *Η εξέλιξη της γνώσης σε πολλούς επιστημονικούς κλάδους.*
- *Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης για τον καθορισμό του μαθησιακού προφίλ των μαθητών και την ενίσχυση πολλαπλών τύπων νοημοσύνης που διαθέτουν*
- *Η γνωστική θεωρία της εποικοδόμησης*

B1. Τι είναι η μέθοδος project;

- Μια εκπαιδευτική διαδικασία η οποία οδηγεί στην επιμόρφωση μέσω μιας συγκεκριμένης διαδικασίας μάθησης (Frey, 1986).
- Είναι μια ανοιχτή διαδικασία μάθησης της οποίας τα όρια και οι δυνατότητές της δεν είναι αυστηρά προκαθορισμένα, αλλά εξελίσσονται.
- Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τους παιδαγωγούς στις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

B2. Τι είναι η μέθοδος project;

- Μελέτη/Έρευνα σε βάθος ενός θέματος – που μπορεί να σχετίζεται με ένα ευρύτερο θέμα – στο οποίο οι ιδέες, τα ερωτήματα, οι θεωρίες, οι προβλέψεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών είναι εκείνα που διαμορφώνουν τις εμπειρίες που βιώνουν τα παιδιά κατά τη διάρκειά του αλλά και τις εργασίες που καλούνται να φέρουν σε πέρας.

B3. Χαρακτηριστικά της μεθόδου project

- Χαρακτηριστικά-κλειδιά της μεθόδου project:
  - Αποτελεί διερεύνηση ή ένα κομμάτι μιας έρευνας που συνεπάγεται την αναζήτηση από τα παιδιά απαντήσεων σε ερωτήματα *που έχουν διαμορφώσει τα ίδια ή σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης και εγείρονται καθώς η διερεύνηση προχωρεί.*
  - Η μελέτη/διερεύνηση του θέματος είναι δυνατόν να τροποποιηθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης και να αλλάξει θεματική κατεύθυνση ή να τερματιστεί νωρίτερα ανάλογα με το μαθητικό ενδιαφέρον.
  - Οι μαθητικές δραστηριότητες/ενέργειες μπορεί να ξεπερνούν το διδακτικό χρόνο μιας ωριαίας διδασκαλίας.

B3. Χαρακτηριστικά της μεθόδου project

- Τα επίπεδα συνεργασίας αφορούν (α) τόσο τους μαθητές μεταξύ τους σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση της διερεύνησης αλλά και τους μαθητές με τον εκπαιδευτικό της τάξης όσο (β) τη συνεργασία & επικοινωνία με εξωσχολικούς φορείς και οργανισμούς.
- Το μαθησιακό περιβάλλον στην τάξη εμπλουτίζεται με κέντρα μάθησης (γωνιές) και ποικίλει επειδή δεν περιορίζεται στο χώρο της τάξης αλλά επεκτείνεται στο χώρο του σχολείου και της ευρύτερης κοινότητας & κοινωνίας. ΕΠΟΜΕΝΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙ:
- Άμεση σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή και πραγματικότητα.

B3. Χαρακτηριστικά της μεθόδου project

- Ο βιωματικός χαρακτήρας της μάθησης (μαθητικές δράσεις με πραξιακή εμπλοκή των μαθητών/παροχή άμεσης σκόπιμης εμπειρίας)
- Είναι δυνατόν να προκύψουν πολλά μαθησιακά προϊόντα κατά τη διάρκεια της μελέτης ή ποικίλα τελικά μαθησιακά προϊόντα (διαφορετικό υλικό ή τρόπος παρουσίασης του υλικού)
- Τα αποτελέσματα της διερεύνησης/μελέτης είναι δυνατόν να δημοσιοποιηθούν (διαμέσου παρουσίασης στο σχολικό περιβάλλον ή στην τοπική κοινότητα/κοινωνία)
- Η μελέτη είναι δυνατόν να επεκταθεί σε ή να χρησιμοποιήσει έννοιες και δεξιότητες από διαφορετικά γνωστικά πεδία, επομένως να έχει και διαθεματικό χαρακτήρα.

B4. Κατηγορίες project

- Α. Μικρά, από ένα ή δύο δίωρα (περιορισμένο ενδιαφέρον στο σχολικό περιβάλλον).
- Β. Τα μέτρια, από μια μέρα μέχρι και μία εβδομάδα (περιορισμένου μεν ενδιαφέροντος αλλά απαραίτητη η συνεργασία εξωσχολικών οργανισμών).
- Γ. Τα μεγάλα, διάρκειας από μία εβδομάδα μέχρι και χρόνια (δημοσιοποιούνται και είναι γνωστά στην κοινή γνώμη).

B5. Στοιχεία τεκμηρίωσης ενός project

- Οι μαθητές:
  - Αποφασίζουν για κάτι.
  - Επιχειρηματολογούν για μια συγκεκριμένη άποψη.
  - Εξηγούν τις ιδέες τους στους συμμαθητές τους.
  - Προβλέπουν ευρήματα & διαμορφώνουν υποθέσεις με βάση τις προβλέψεις τους.
  - Ελέγχουν γεγονότα και λεπτομέρειες.
  - Παίρνουν συνεντεύξεις από ανθρώπους που θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγές χρήσιμων πληροφοριών.

B5. Στοιχεία τεκμηρίωσης ενός project

- Οι μαθητές:
  - Παίρνουν πρωτοβουλίες πολλές φορές για να δώσουν νέες κατευθύνσεις στην έρευνα.
  - Αναφέρουν και καταγράφουν παρατηρήσεις και ευρήματα.
  - Αλληλοπροτείνουν.
  - Αλληλοενθαρρύνονται.
  - Ξαναδοκιμάζουν διάφορα πράγματα που δεν πέτυχαν και με διαφορετικούς τρόπους.
  - Αποδέχονται την ευθύνη για τα όσα γίνονται.

B6. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού

- Συμβουλευτικός & καθοδηγητικός.
- Συντονιστικός, βοηθού-συνεργάτη και συνερευνητή.
- Επικοινωνιακός.

B7. Διαφορές ανάμεσα στην παραδοσιακή διδασκαλία και την εργασία με project

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- Ο/Η εκπαιδευτικός εστιάζει στην υποστήριξη των παιδιών να αποκτήσουν δεξιότητες.
- Εξωτερική παρώθηση.
- Ο/Η εκπαιδευτικός επιλέγει δραστηριότητες και παρέχει υλικά για το κατάλληλο διδακτικό επίπεδο.
- Ο/Η εκπαιδευτικός είναι ο ειδικός/ή, που προσδιορίζει τις ελλείψεις των παιδιών.
- Ο/Η εκπαιδευτικός φέρει την ευθύνη για τη μάθηση, την πρόοδο και την επιτυχία των παιδιών.
- Δεσμευμένη έκβαση

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ PROJECT

- Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να αποκτήσουν και εφαρμόσουν δεξιότητες.
- Εσωτερική παρώθηση.
- Τα παιδιά συμμετέχουν στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων και παρέχουν υλικά.
- Τα παιδιά γίνονται οι ειδικοί, ο/η εκπαιδευτικός επενδύει στις ικανότητες των παιδιών.
- Τα παιδιά και ο/η εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνοι για τη μάθηση και την επιτυχία.
- Αδέσμευτη έκβαση

B8. Βασική δομή μεθόδου project

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟΨΕΩΝ (μεταξύ
μαθητών κι εκπαιδευτικού)
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ
ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (μαθητές &
εκπαιδευτικός)

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΟΥ PROJECT

B9. Στάδια υλοποίησης ενός project

- 1ος άξονας **Το θέμα**
  - (1ο βήμα) Επιλογή θέματος
  - (2ο βήμα) Επιλογή του συντονιστή και καθορισμός του ρόλου του
  - (3ο βήμα) Διατύπωση του στόχου ή στόχων
- 2ος άξονας **Ο προγραμματισμός**
  - (4ο βήμα) Κατανομή σε ομάδες και ο ρόλος τους
  - (5ο βήμα) Διαμόρφωση πλαισίου δράσης (επιμέρους στόχοι, προσέγγιση, τι υλικό θα συγκεντρωθεί, από ποιες πηγές, ποιος θα αναλάβει τι)
  - (6ο βήμα) Διάλειμμα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης
- 3ος άξονας **Η υλοποίηση**
  - (7ο βήμα) Συγκέντρωση και ταξινόμηση υλικού
  - (8ο βήμα) Παρουσίαση των προϊόντων του project
  - (9ο βήμα) Συμπεράσματα – Αξιολόγηση – Τελική παρουσίαση

B10. Διαφορές ανάμεσα στη διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας και τη διδακτική μέθοδο project

Διδακτική μέθοδος project

- Η μελέτη ενός project μπορεί να πραγματοποιηθεί και διαθεματικά.
- Δε δεσμεύεται από το αναλυτικό πρόγραμμα και δεν πιέζεται από το ωρολόγιο πρόγραμμα.
- Το πλάνο διδασκαλίας οργανώνεται από τους μαθητές και τον/την εκπαιδευτικό & μπορεί να αλλάξει κατεύθυνση θεματικά.

Διαθεματική προσέγγιση

- Η διαθεματική προσέγγιση δεν παραπέμπει αυτόματα στη διδακτική μέθοδο project.
- Λίγες ή ανύπαρκτες παρεκκλίσεις από το αναλυτικό & το ωρολόγιο πρόγραμμα.
- Το πλάνο διδασκαλίας οργανώνεται από τον/την εκπαιδευτικό & είναι προκαθορισμένο με πιθανές αλλαγές στη θεματική του κατεύθυνση.

B11. Πρόταση για σταδιακή εφαρμογή της διδακτικής μεθόδου project

- Project που έχει σχεδιαστεί και προγραμματιστεί από τον/την εκπαιδευτικό και παρουσιάζεται στους μαθητές προς εφαρμογή.
- Project που έχει σχεδιαστεί και προγραμματιστεί από τον/την εκπαιδευτικό και προβάλλεται στους μαθητές ως δική τους συνεισφορά στο σχεδιασμό.
- Project προς εφαρμογή που σχεδιάζεται και προγραμματίζεται από κοινού με τον/την εκπαιδευτικό και τους μαθητές.

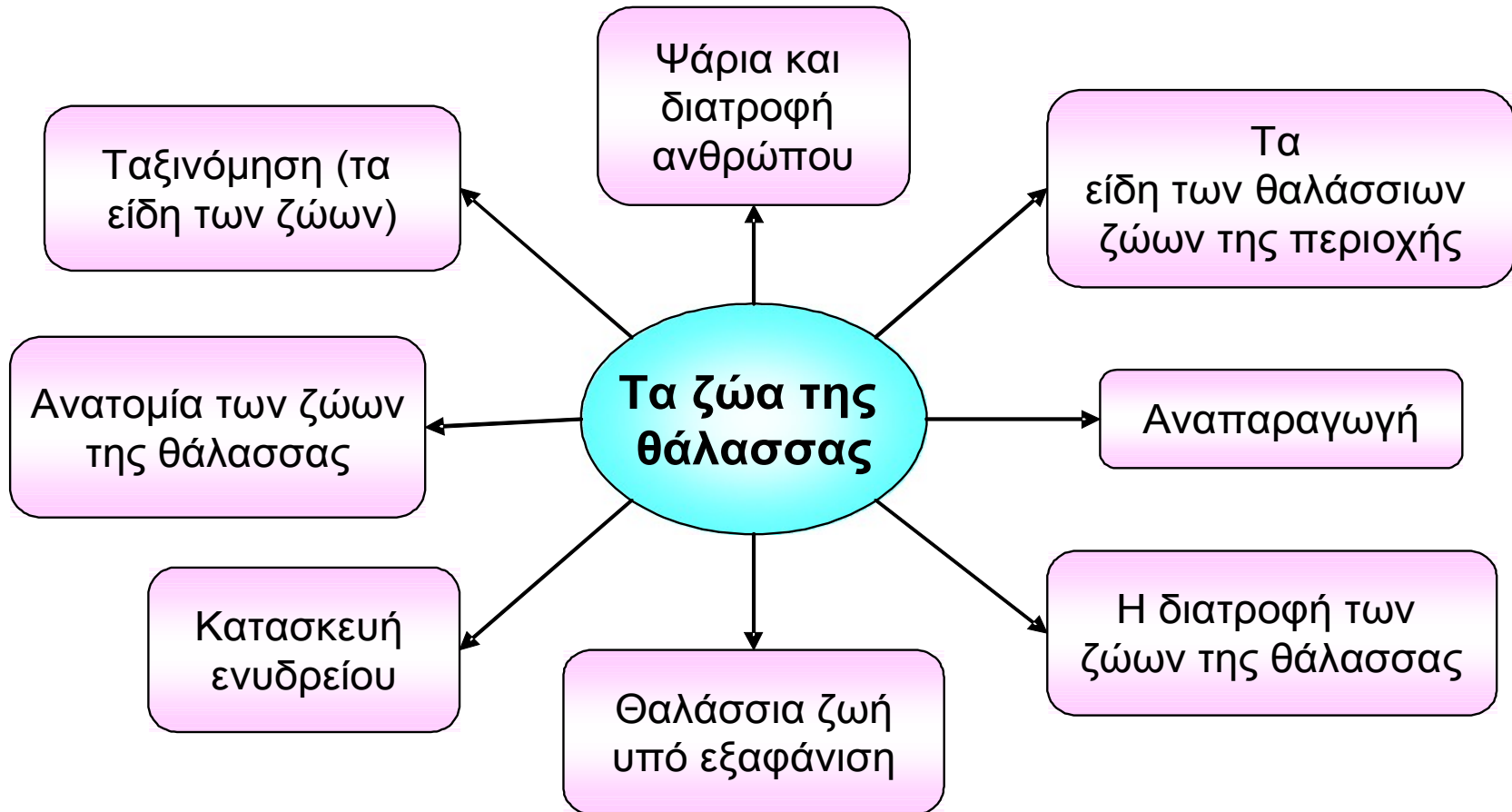

Γ. Παραδείγματα project

- Τα παρακάτω αφορούν ενδεικτικά παραδείγματα προς εφαρμογή και μπορούν να προσαρμοστούν / τροποποιηθούν ανάλογα με το μαθητικό δυναμικό της τάξης.
- Η πρωτοβουλία/εναρκτήρια αφορμή για τη μελέτη ενός θέματος αποτελούν καθοδηγητικά ερωτήματα που είναι δυνατόν αν προέλθουν είτε από τους μαθητές είτε και από τον εκπαιδευτικό εφόσον κρίνει ότι υπάρχουν γνωστικά κενά σε μια θεματική, είτε ιδιαίτερο ενδιαφέρον από τους μαθητές.
- Τα καθοδηγητικά ερωτήματα καταλήγουν σε θεματικές ενότητες προς μελέτη που συνήθως παρουσιάζονται σε σχεδιάγραμμα (θεματική εξακτίνωση).

Γ1. Παρουσίαση ενός project για τα «Ζώα της Θάλασσας»: Τάξεις Γ' - Ε' Δημοτικού

Θεματική εξακτίνωση

Γ1. Προτεινόμενες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μελέτης του θέματος «Τα ζώα της θάλασσας»

Εβδομάδα	Ώρες	Θεματική ενότητα	Δραστηριότητες
1 ^η	α. 1-2 β. 2	α. Εισαγωγή β. Ταξινόμηση των ζώων της θάλασσας	α. Συζήτηση, καταγισμός ιδεών, καθορισμός κανόνων. β. Ταξινομούν τα ζώα της θάλασσας βάσει των χαρακτηριστικών τους.
2 ^η	1-2	Κατηγορίες των ζώων της θάλασσας	α. Επέκταση της ταξινόμησης των ζώων της θάλασσας / Γνωριμία με συγκεκριμένα είδη.
2 ^η	1	Ανατομία των ζώων της θάλασσας	Ανατομία στην τάξη διαφορετικών κατηγοριών των ζώων της θάλασσας.
3 ^η	2	Η διατροφή των ζώων της θάλασσας (διατροφική αλυσίδα)	Κατηγορίες θαλάσσιων ζώων βάσει της διατροφής τους, με τι τρέφονται, παιδαγωγικά παιχνίδια για τη διατροφική αλυσίδα και διατροφικό πλέγμα.
3 ^η	1	Αναπαραγωγή των ζώων της θάλασσας	Παρακολούθηση DVD
4 ^η	α. 2 β. 1-2	α. Τα είδη των θαλάσσιων ζώων της περιοχής β. Ψάρια και ανθρώπινη διατροφή	α. Επίσκεψη των μαθητών στην τοπική ψαραγορά. β. Επίσκεψη διατροφολόγου στο σχολείο.
5 ^η	3-4	Θαλάσσια ζωή υπό εξαφάνιση	Μελέτη περίπτωση για τη φώκια monachus monachus και εκπαιδευτικό πακέτο από την οργάνωση APXEΛΩΝ για την caretta caretta
6 ^η & 7 ^η	α. 1 β. 4	α. Αξιολόγηση/ανατροφοδότηση β. Κατασκευή ενυδρείου	α. Συζήτηση για την πορεία του project ως αυτό το σημείο. β. Εικαστική δραστηριότητα: Οι μαθητές κατασκευάζουν ενυδρείο στην τάξη
8 ^η	3-4	Σύνθεση ιστορίας / παραμυθιού	Χρησιμοποιώντας τις μέχρι τώρα πληροφορίες και στοιχεία και έχοντας βιβλία / παραμύθια για τα ζώα της θάλασσας συνθέτουν ιστορία ή παραμύθι
Σύνολο	24-27 δ. ώρ.		13 δραστηριότητες

Γ2. Παρουσίαση ενός project με θέμα: «Εμείς τα παιδιά εδώ κι αλλού»: Τάξεις Β' - Δ' Δημοτικού Θεματική εξακτίνωση

Γ1. Προτεινόμενες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μελέτης του θέματος «Εμείς τα παιδιά εδώ & αλλού»

Εβδομάδα	Αι.δ. ώρες	Θεματική ενότητα	Δραστηριότητες
1 ^η	2	Εισαγωγή & συζήτηση για τα παιδιά στις 5 ηπείρους	Ο ταχυδρόμος φέρνει γράμματα από παιδιά σε διάφορα μέρη του κόσμου και διαβάζονται στην ολομέλεια της τάξης. Συζήτηση σχετικά με τα μέρη που αναφέρθηκαν και χρήση της υδρογείου σφάιρας. Με το άκουσμα του τραγουδιού «Τα παιδιά ζωγραφίζουν στους τοίχους» οι μαθητές ζωγραφίζουν έναν μεγάλο χάρτη. Συζήτηση για τα παιδιά στην πόλη μας.
2 ^η	2-3	Παιδικά παιχνίδια από άλλες χώρες και στην πόλη μας	Παιχνίδι για όλους: με παιχνίδι ρόλων ανακαλύπτουν παιχνίδια που παίζονται σε άλλες χώρες. Συζήτηση σε κύκλο: Ποια παιχνίδια παίζουν οι μαθητές της τάξης;
3 ^η	2-4	Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν κάποια παιδιά	Κύκλος: συζήτηση για την παιδική εργασία και τι μπορούμε να κάνουμε. Άλλες δυσκολίες που θα προέλθουν από τα παιδιά. Δημιουργία αφίσσας με θέμα «Ας κάνουμε τον κόσμο των παιδιών καλύτερο»
4 ^η	2-3	Τα δικαιώματα του παιδιού	Συζήτηση σε ομάδες με αφίσα της Unicef. Δημιουργία παζλ (Ευτυχούλης) με τα δικαιώματα του παιδιού.
5 ^η	2	Προστασία του παιδιού	Οργανώσεις που προστατεύουν τα δικαιώματα του παιδιού (π.χ. το Χαμόγελο του Παιδιού, Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Unicef). Μεταφορική σύνδεση ανάπτυξης ενός λουλουδιού κι ενός παιδιού (Βασικά σημεία). Το λουλούδι του κάθε παιδιού: ομαδική εργασία όπου κατασκευάζεται ένα λουλούδι-παζλ με τις βασικές ανάγκες των παιδιών.
6 ^η	2	Οφέλη του να είμαστε μαζί	Μέσω της αναφοράς στην ποικιλία φαγητών που υπάρχουν γίνεται η μεταφορά σε άτομα και παιδιά από άλλες χώρες και κουλτούρες. Μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλο (αναφορά σε τι στην τάξη)
7 ^η	3	Όλοι είμαστε ίδιοι και διαφορετικοί	Θέατρο σκιών με την οικογένεια του Καραγκιόζη και αυτοσχέδιο έργο Προετοιμασία των μαθητών να παρουσιάσουμε το έργο και σε γονείς (αν υπάρχουν γονείς ρομά επιμένουμε να έρθουν)
8 ^η	2-3	Μπορούμε να είμαστε φίλοι	Γιορτή φιλίας στην τάξη Ανάγνωση του πεζού «Δώσε την αγάπη» της Βαρελλά. Οι μαθητές φέρνουν μικρά δώρα στην τάξη και τα μοιράζο με όλους/ες.